

Alsónémedi Hírmondó

Alsónémedi Önkormányzatának tájékoztatója

XV. évfolyam

ünnepi szám

2006. augusztus

MEGHÍVÓ

Tisztelettel és szeretettel várjuk az alsónémedi lakosokat
2006. augusztus 19-én szombaton első szent királyunk szobrának felszentelésére
és a hagyományos Szent István napi megemlékezésre a Szent István térre.

Ünnepi beszédet mond: Dr. György Balázs polgármester úr

Közreműködik: a Kakucsi Kálvin Fúvószzenekar

Ünnepi program:

- 18³⁰ órától gyülekező zenét játszik a Kakucsi Kálvin zenekar
- 19⁰⁰ órától ünnepi megemlékezés, a Szent István szobor felavatása és megszentelése,
Alsónémedi felújított közparkjainak átadása, az új kenyér megszentelése
- 19⁴⁵ órától a Kakucsi Kálvin zenekar ünnepi térzenéje
- 20³⁰ órától zenés tűzijáték

Mindenkit szeretettel hívunk és várunk községünk történetének e jelentős ünnepnapjára!

„Magyarok fénye, ország reménye,

Légy áldott Szent István király!”

„Keressük benne az emberit,
s így találni meg benne az emberfelettit!”

A Szent István szobor alkotójával, Lovász Zoltán szobrászművésszel beszélgettünk

Lovász Zoltán szobrászművész a Gerece lábánál, Bajnán él feleségével és három középiskolás leányával. Győrben született 1965-ben. A szegedi Tömörkény István Művészeti Szakközépiskola szobrász szakán Fritz Mihály és Kalmár Márton, majd a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Kő Pál és Szabó Péter voltak a mesterei. A főiskola elvégzése után évfolyamtársaival épületek és műemlékek restaurálását végezték. Később Melocco Miklós nagy köztéri munkáiban (Antal József síremléke, szegedi 56'-os emlékmű) modellezési, kivitelezési munkákat végzett. Számos egyéni kiállítását magánmegrendelések sorozata követte. Jelenleg egy grafikai cégnél dolgozik, mellette egy művészeti iskolában tanít. A művész úr Szent István királyt ábrázoló szobrát augusztus 19-én ünnepélyes keretek

között avatjuk és szenteljük fel Alsónémedin. Milyen érzésekkel fogadta a felkérést?

Az eredeti felkérés még 2000 tájékán érkezett, tehát a millennium szolgáltató voltna alkalmat a megemlékezésre. Ebben az időben engem is foglalkoztatott István alakja. Nagyon érdekel a történelem, így a felkérés is örömmel fogadtam. Ugyanakkor kihívásnak is éreztem, hiszen egy olyan személyről volt szó, akiről 1000 éve beszélünk, politikai munkásságát viszonylag jól ismerjük, azonban személyisége az idő homályába vész.

Hogyan azonosul a művész az általa megformázandó kimagasló történelmi személyiséggel? Honnan merít inspirációt az alkotáshoz?

István alakja egészen a XIX. századig nem nagyon jelenik meg, leszámítva a koronázó palástot és néhány kódexiniciálét. Ezek azonban

portréként mai szemmel nem jöhetnek számításba. A romantika korában kedvelt alakká vált mind a köztéri mind az egyházi szobrászat területén. Ebből következett, hogy alakjában elsősorban a sikeres és győzelmes országalapítóként, illetve a kereszténységet elterjesztő szakrális uralkodóként ábrázolták. E művek külsődleges portréjegyeit elfogadva formáztam meg Istvánt. Nem akartam a problematikus korona esetében új fejezetet nyitni, hisz a témában nálam jóval járatosabb szakértők a mai napig hajba kapnak egymással. Inkább abból indultam ki, hogy István és a Szentkorona annyira összeforrt a századok során – függetlenül attól, hogy eredeti alakjában milyen volt – hogy mindannyiunk képzeletében így él.

A művészeti alkotások nevelnek minket, lelkünket finomítják. Az alsónémediek nap mint nap majd elhaladnak az Ön által kifaragott Szent István mellszobor mellett. Milyen üzenetet fogalmaz meg, küld Ön nekünk alkotásán keresztül?

Véleményem szerint István hús-vér ember volt, bármit is sugallnak a róla szóló legendák. Így, mint minden embernek lehettek jellemének kevésbé előnyös tulajdonságai is. Érzelmek, vagy akár indulatai bizonyára állandó jelleggel próbálták kevésbé átgondolt cselekedetekre bírni. Ez alakját nem kiseb-

bíti, sőt! Egy emberfeletti hollywoodi superhőstől nem nagy szó, ha minden cselekedete jól sül el, percenként megmenti a világot, viszont egy kétségektől, vagy akár emberi gyarlóságoktól sem mentes embertől – hogy azokban az igen labilis és sorsfordító időkben igen kis hibaszázalékkal találja meg a helyes utat mind a belpolitikában, mind a külpolitikában – az azt hiszem páratlan a magyar történelemben. István szobromban ezt próbáltam megragadni. Keressük benne az emberit, s így találni meg benne az emberfelettit.

Beszélgünk egy pár szót a jövőről. Milyen terveket sző, milyen felkérések várnak Önre, hol találkozhatunk legközelebb az Ön alkotásaival?

Ez évben több köztéri felkérésem nincs, így szobrász kollégám felkérésének eleget téve egy olyan közös kiállításon munkálkodunk, ahol meghatározott anyagok (üveg, bronz) párosítását elemezzük. Ennek anyaga várhatóan a jövő év első negyedében áll össze, s reményeink szerint külföldön is bemutatásra kerül.

Mindannyiunk nevében köszönöm, hogy megosztotta gondolatait, érzéseit velünk. Szent István szobrával együtt Ön is már a mi kis közösségünk megbecsült tagja.

Geigerné Moldvai Marianna

A Fejedelem, a Király, az Országépítő és a Szent

Embertelenül felgyorsult, hagyományaitól, életritmusától megfosztott hétköznapiaink között támpontot és lelki töltékezést ünnepeink adnak. Történelmünk egy-egy korszakát élhetjük újra: a felemelő sikereket és tragédiákat, a nemzetet egygyé kovácsoló forradalmakat. Múltunk hősei élednek újra: a vezérő fejedelem, a forradalmár költő, a mártír miniszterelnök mind-mind ott vannak a jeles napokon.

Mégis talán legösszetettebb ünnepünk augusztus huszadika, amikor Szent István királyunkra emlékezünk. Hiszen ő maga az ellenfeleivel könyörtelenül leszámoló fejedelem, a szent életű uralkodó, az országépítő király, s az általa létrehozott művet ezer év tükrében kell vizsgálnunk. Ezer éves alkotás négy évtized alatt. Ez Szent István munkája. Az emberi élet szűkre szabott kereteit tekintve uralkodása szerencsésen hosszúnak mondható (997-1038), s ifjú fejedelemlént majd első királyunkként bizony nem volt könnyű feladata, s mégis az általa létrehozott királyság a legtekintélyesebb és valószínűleg a legerősebb államalakulat volt mindazok között, melyek az első évezred végén létrejöttek Közép-Európában. Jelzi ezt az is, hogy egyházának függetlenségét ekkor még csak a magyar uralkodónak sikerült kivívnia, s a velünk szinte egyidőben megalakuló cseh és lengyel állam függetlenségét, egységét sem volt képes hosszú távon megőrizni. A létrejövő fiatal királyság nagyhatalmak szorításában született, de mégis büszkén és eredményesen tudta megvédeni függetlenségét a szomszédokkal szemben. Az egyházszerkezet létrehozása, a közigazgatás megszervezése, a törvényhozói munka mind István államszervezői képességét mutatja. Valószínűleg az egyházszerkezői tevékenység is hozzájárult, hogy ő lesz első hitvalló királyunk, aki pusztán életszentségével és uralkodói erényeinek egyház szolgálatába állításával ki tudta érdemelni a szent címet 1083-ban.

Teljes, tartalmas, értékteremtő életút, mellyel méltán lehetett elégedett maga a király is. Azonban 1031-ben olyan tragédia történik, mely a mű folytatását is veszélyezteti. Meghal egyetlen felnőttkort megért fia, Imre herceg, kinek neveltetésére nagy gondot fordított a király. Örökösét, munká-

jának folytatóját látta benne. A csapás összeroppantja az uralkodót, egészsége végleg megrendül.

Történelmünk könyveinkből Istvánt, mint az országépítőt, az új rend létrehozóját ismerjük. Az új rend elfogadtatása azonban együtt járt a magával szemben felállított, s Intelmeiben Imre herceg számára továbbadott szigorú követelményekkel. Gondolatainak maradóssága egy évezred múltán is egyértelmű: „Szerelmeles fi-am, szívem édessége, sarjam jövő reménysége, kérlek, parancsolom, hogy mindenütt és mindenekben a szeretetre támaszkodva, ne csak atyafiságodhoz és rokonságodhoz, vagy a főemberekhez avagy gazdagokhoz, a szomszédokhoz és az itt lakóhoz légy kegyes, hanem még a külföldiekhez is, sőt mindenkihez, aki hozzád járul! Légy irgalmas minden erőszakot szenvedőhöz! Légy türelmes mindenkihez, nemcsak a hatalmasokhoz, hanem azokhoz is, akik nem fének a hatalomhoz! Légy erős...Légy alázatos is...Légy majd mértékletes, hogy mértékein túl senkit se büntess vagy kárhóztass, légy szelíd, hogy soha se harcolj az igazság ellen. Légy becsületes, hogy szándékosan soha senkit gyalázzal ne illess!”

A mű pedig, amit Szent István megalapozott, folytatóra talált Szent László munkásságában, s minden nagy királyunk mint példaképre tekintett az államalapítóra, hiszen alkotása tartósan bizonyult, túlélve tatár, török pusztítását, s csak a XX. századi világégés volt képes összeroppantani az igazságtalan trianoni békediktátum formájában.

István koronázásakor új évezredet írtak, s most, túllépve a katasztrófákkal, háborúkkal, kitelepítésekkel és kommunista diktatúrával terhelt XX. századon, előttünk is új évezred áll. Mi pedig helyünket keressük, megbecsült, egyenrangú tagjai akarunk lenni újra annak az európai közösségnek, ahová évszázadokon át tartoztunk. Ezzel együtt meg akarjuk őrizni magyarságunkat, nemzeti kötődésünket is. És keressük István királyt is, mert leckéje ezer év távlatából is világos: sikeres és boldog csak az az ország lehet, melyet nem hataloméhes percbemberek irányítanak, hanem messzire tekintő, hazájukat, nemzetüket szeretni tudó bölcs államférfiak.

Tolnai Zoltán

Gondolatok Szent István napján

Mit jelent nekem augusztus 20-a? Alsónémedi lakosok vallanak

25 évvel ezelőtt – általános iskolai diákként – a vízi- és légiparádét jelentette, amit hol nagyszüleim zuglói házának erkélyéről, hol a televízió fekete-fehér adásából figyeltünk. És persze a tűzijátékot a hatalmas tömeget a Duna-parton. No, meg az örömmel vegyes szomorúságot, hogy hamarosan vége nyári szünetnek.

15 évvel ezelőtt – agráregyetemistaként – az új kenyér ünnepét, a búza illatát, a hagyományaink és a kétkezi munka tiszteletét. No, meg az örömmel vegyes szomorúságot, hogy hamarosan vége a nyári szünetnek.

Manapság pedig – négygyermekes anyaként – Szent István ünnepét. A bölcs király, a felelősségteljes apa tiszteletét, aki országát, népét és gyermekét is a helyes úton tudta elindítani.

...No meg az örömmel vegyes szomorúságot, hogy hamarosan vége a nyári szünetnek.

Mozsárné Zagyva Gabriella

Átélttem, átéljük ünnepeink változásait, némelyek elmúlását, mások születését, újrakedését. „Augusztus 20-a”, „István-nap”, „Szent István király napja”, az „Alkotmány és Új kenyér ünnepe”. Változott a név, a diszpáholyok közönsége, az ünnepi dekoráció, a külsőségek s a tartalom is.

Bármilyen is volt a dekoráció színe, zászlainak mintázata, bármiről szólt is a szónoki beszéd az állami ünnepen; az ország népe kimondva, kimondatlanul István királyra, Szent Istvánra, az Államalapítóra emlékezett augusztus 20-án.

A még megőrzött s a jövőben megszerezhető értékeink birtokában emelt fővel kell járunk a világban, bízva a magunk erejében, népünk tehetségében. Hiszem azt, hogy így lehetünk méltó örökösei kevesebb jót, több rosszat megélt, nagyon sokat munkálkodó elődeinknek, közöttük történelmünk nagyjainak, így István királynak is.

Kiss Ernő

A magyar történelemben egy mérvadó esemény. Ettől a pillanattól a magyar nép számára egy új és ismeretlen világ kezdődött meg.

Szerintem ez egy érdekes és elgondolkodtató momentuma a történelmünknek.

Kiss Zoltán

István király szentté avatásának napja, az új kenyérünnepe, alkotmány napja, népköztársaság ünnepe – bárhogyan is nevezték korábban különleges ünnepnap volt mindvégig a régmúlt meg nem hazudtoló felismerése, a magyarság-történet és a keresztény hit világának összefonódása révén. Elődeink tetteinek megértése és a bennünk élő múlt romlatlan eszméinek folytonos továbbadása a biztosítéka gyermekeink jövőjének, s ez egyúttal nemzetünk megújulásának záloga is.

A múlt nem kellő mélységű ismerete, ismeret hiánya bénává tesz a jelenkor történéseinek valós megértésében, a nemzet-jövőcélkitűzéseinek és irányvonalának biztos meghatározásában. Sunyi, hamis és kisszerű alku, nagystíli kalandor magatartás minden korban előfordult, amelyek jellemzője a múlt elköttyavetyélése, az önpusztító, csak a mának és magamnak élés. Hűség, becsület, erkölcsi lezártág együtt biztosítja a távol tartást a jövőből kiforgató téveszméktől és a társadalmi normákhoz nem igazodó magatartás mintáktól.

Aki lélekben erős, azt a múlt tudása a közös felismeréséhez és az ellene irányuló kísérletek kivédéséhez segíti, s utódai révén a jövőbe átemeli. Bízom abban, hogy augusztus 20-a az e gondolatkörben való elmélyülést jelnet(het)i sokunk számára.

Nagy Vilmos

Nekem a keresztény államalapító István királyt. Neki köszönhető, hogy részei lehetünk a keresztény Európának, és nemcsak nép, hanem nemzet is vagyunk. Hálás szívvel énekeljük „légy áldott Szent István király”. Nem utolsó sorban az éltető új kenyérünket.

Kiss Dezsőné

Augusztus 20-a a magyarok legősibb, legnagyobb ünnepe, amely a keresztény államalapító Szent István király (I. István (997-1038)) nevéhez kötődik.

Szent István a keresztény magyar államalapítója, minden év augusztus 15-re **Nagyboldogasszony napjára** hívta össze a törvényhozó királyi tanácsot és e törvényhozó napokon határozták meg a keresztény állam törvényeit, működésének alapjait. Később Szent László királyunk **István király 1038. augusztus 20-i szenté avatásának napjára** helyezte át a törvényhozó napokat. Tekintettel arra, hogy a törvények határozzák meg az alkotmányt, az alkotmány pedig az államiságot, így augusztus 20-án a keresztény állam alapítójára, Szent István királyra emlékezünk.

Ez az új kenyér ünnepe is, amelynek eredete a 19. századra vezethető vissza. A nehéz, fáradtságos mezőgazdasági munkák – elsősorban az aratás – befejezésének megünneplését az élelemtárolókba helyezését jelenti ez a nap.

Augusztus 20-a nekem a keresztény magyar államiság megalapozását, európaiságot, I. István királyunk szenté avatásának emléknapját, és az ország kenyérének biztonságba helyezését jelenti. Hétköznapijainkban is hittel és szeretettel emlékezünk keresztény államalapító Szent István királyunkra. Legyen példaképünk mindennapi cselekvéseinkben.

Szántó Erzsébet

a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke

„Ím eljött az áldott új nap
zengő üdvös ünnepe
szent királyunk-Istvánunknak!
Míg tart e világ heve,
örvendjen, ki általa
lőn Urunk örököse
s érdeméből nyeri vala,
hogy a mennynek részese...”

A tatárjárást követő reménységesebb időkben keletkezett, latin nyelvű himnusz-krónikás ének.

Az első magyar szent, az első szentté avatott király

A magyar keresztény állam megalapítása, a királyság megszervezése első szent királyunk uralkodásához kötődik. A magyar államszervezet már az őshazában kialakult igaz nem

nyugati, hanem keleti mintára. Nem véletlen, hogy 2000. augusztus 20-án az egyetemes kereszténység 2000 éves és a magyar keresztény államiság 1000 éves évfordulóján I. Bartolomeosz konstantinápolyi ortodox pátriarka ünnepélyesen a keleti egyház szentjévé nyilvánította első árpádházi királyunkat. A világ keleti és nyugati keresztényeinek találkozási pontjává emelkedett. Miért nem beszélünk erről nap mint nap, miért hivatkozunk erre olyan ritkán. Szent István az első királyi szent, és ez a tény világtörténelmi jelentőségű, melyre minden magyarnak – vallási, politikai hovatartozás nélkül – büszkének kell (ene) lennie.

A szekularizált, világnézetiileg semleges állam mindent elkövet, hogy ünnepeink ősi, szakrális tartalma kivesszen a köztudatból. A kommunizmus próbált új tartalmat adni augusztus 20-nak. Az „új forint”, a „sztálini alkotmány” tiszteletére rendezett légi és víziparádék, tűzijátékok célja kizárólag az volt, hogy az ünnepet megfossza igazi, hagyományos tartalmától. Ez sikerült.

Emlékezzünk és ünnepeljünk! Hozzuk vissza közösen régi szép magyar ünnepeink hagyományait. Ezek a jeles napok erőforrások ahhoz, hogy példamutató őseink nyomában és példájának segítségével áldott, békés hazánk legyen itt a Kárpát-medence közepén!

„Hol vagy István Király?

Téged magyar kíván.

Gyászos öltözetben

Teelődött sírján.”

Geigerné Moldvai Mariann

A kenyér

Az asztalnál ül a családunk egy estén.
Előkerül a tartójából egy jó puha kenyér,
Amint szegek belőle és az ételémhez eszem,
Egy kicsikét gondolkodóba esem.
Vajon miből is van ez a kenyér?
Tudom: hisz mindenki tudja, hogy lisztből.
De vajon a liszt ugyan miből?
Azt is tudjuk, hogy búzából,
Amit arattak, csépeltek, őrlöttek a nyáron,
Milyen könnyű is ezt így elmondani.
De gondolkodunk-e azon, hogy mennyi munka megvalósítani,
Milyen aggodalommal figyelte édesapám az eget,
Mikor tornyosultak a fekete felhők a fejünk felett.
Sóhajtoztunk, imádkoztunk, kértük Istent,
Hogy ne verjen meg jégesővel minket,
Mert egy perc alatt elverheti mindennapi kenyérünket.
Én még tudom, csináltam is azt a nehéz munkát,
Mikor kaszával, sarlóval szedtük, raktuk keresztbe a búzát.
Emlékszem még a cséplőgép melletti dolgozókra,
Micsoda emberfeletti nehéz volt az a munka.
És ma ezt elvégzi talán száz ember helyett a munkát
Egy okos ember által kitalált gépezet, a kombájn.
Az Isten áldja meg őt, haló porában is érte,
Velem együtt azt hiszem ezt sok ember kérte.
De azért ne feledkezzünk meg, gondoljunk arra az egy emberre,
Aki bele ül harminc-negyven fokos melegbe,
Abba a fene-nagy kombájn nyeregbe.
Micsoda hőség, micsoda por, mekkora kitartás,
De büszke lehet rá, hogy elvégezte hány ember helyett a munkát.
Ne feledkezzünk még a pékekről sem meg,
Hisz ők akkor végzik a nehéz munkát,
Mikor mások a nap fáradalmait alusszák.
Tehát becsüljük meg azt a nagy munkával szerzett kenyeret,
Ne dobj a kukába egy darabkát sem,
Mint mindenféle szemetet.
Inkább adjunk mindannyian hálát az Istennek,
Hogy megadta mindennapi kenyérünket.

Végh Antalné

A két világháború között bevezetett „új kenyér” ünnepe a nap katolikus dominanciáját volt hivatott csökkenteni, és a többi keresztény számára is kedvessé tenni. Az ősi betakarítási ünnepeket megújító szertartás szervesen illeszkedett a kereszténység ünnepi tradícióiba.

Szent István rejteke (Népmonda)

Volt egyszer egy öreg pásztor, aki mindig a Racsa-hegy oldalában le-
geltetett.

Nem tartott semmitől, mert vadállat nem volt a közelben. No, ha nem
volt, mégis mindennap eltűnt egy bárány a nyájából.

Szólítja az öreg pásztor a bojtárgyereket, és mondja neki:

- Halld-e, fiam! Erre vadállat sohasem jár, mégis mindennap eltűnik
egy bárány. Járj utána, s nekem eléteremtsd, mert ha nem, csúfat látsz.

Jól van, a bojtárgyerek kezd vigyázni, hát észreveszi, hogy dől-
tájban egy fehér bárány kapja magát, egyet szökik, azzal megindul, és
egy kicsi barlang nyílásában eltűnik.

Több se kellett a bojtárlegénynek! Mindjárt utánaindult a bárány-
nak, és a szűk folyosó kitért, és a bojtár egy nagy, föld alatti üregbe ért.

Abban a föld alatti üregben lovas katonák voltak. Mind régi-régi
fegyvert viselt, és mindegyik aludt a ló hátán.

A bojtárfiú először nagyon megijedt, de azután megbátorodott, és
költögetni kezdte a katonákat. De hiszen költögethette, mert egy se
ébredt fel.

Akkor a fiú továbbment, s hát egy nagy asztal mellett meglátta Szent
István királyunkat, akinek olyan hosszú szakálla nőtt, hogy az asztal
körülérte.

Odamegy a bojtárfiú a királyhoz, s látja, hogy az is alszik. Kezdi köl-
teni, s azt mondja:

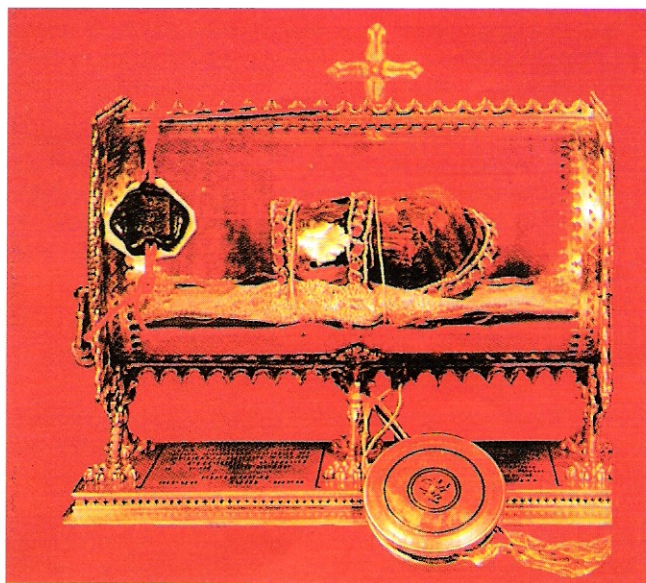
- Ébredjen felséged!

Megébred erre a szóra a király, de azt mondja:

- Még nincs itt az ideje!

Akkor a fiú még egyszer próbát tett a vitézekkel. De hiába, mert
egyik sem ébredt fel. Mit tehetett? Visszafordult, és a szűk folyosón
át visszatért gazdájához.

Szent István azóta is ott rejtőzik a Racsa-hegy üregében, és azt várja,
hogy mikor szabadíthatja fel a szegény népet.

Nedeczky György: Szent István végrendelete

Fáradt vagyok, az erőm elhagyott,
Nincs folytatásom, fiam rég halott,
Az életemnek lassan vége már,
Eljön értem a gonosz, rút Halál.

Amit alkottam vajh, megmarad-e,
Vagy a széthúzás sírja dönti be,
És eltűnik a Földről a magyar,
Miként Róma, a hun és az avar?

Kire bízom szeretett népemet,
Hogy átélje az új évezredet,
És gyarapodjon, alkosson sokat,
Termő földeket és templomokat?

Nincs senki, kibem megbízhatom,
Csak Te vagy nekem drága Jézusom,
És Szűz Mária, jó Édesanyád,
Ki megvédi e gyönyörű hazát.

Isten Anyja, most eléd térdelek,
Legyen a magyar is a gyermeked,
Védd viharban, ne hagyj el soha,
Vigyázz ránk Patrona Hungária!

Budapest, 2001. augusztus 15.